

Zobacz spis treści

Słowo wstępne | str. 13

Rozdział 1.

STANISŁAW WALTOŚ

Korzenie współczesnego szkolnictwa wyższego - ścieżki tradycji | str. 19

- 1.1. Zamiast wprowadzenia | str. 19
- 1.2. Średniowieczne modele uniwersytetów inspiracją dla współczesności? | str. 20
- 1.3. Średniowieczna wspólnota edukacyjna | str. 25
- 1.4. Kryzys uniwersytetów i poszukiwania nowych rozwiązań | str. 30
- 1.5. Model Humboldta | str. 33
- 1.6. Model Newmana | str. 35
- 1.7. II Rzeczpospolita - od autonomii do jej ograniczenia | str. 36
- 1.8. Polska po 1945 roku - żegnanie się z Humboldtem | str. 46
- 1.9. Krok po kroku z powrotem w kierunku autonomii | str. 47
- 1.10. Szkolnictwo wyższe w Polsce niepodległej | str. 52
- 1.11. Cnoty akademickie - wartości nadal poszukiwane | str. 57

Rozdział 2.

OLGA KUREK-OCHMAŃSKA

Demograficzne uwarunkowania przyszłości szkolnictwa wyższego w Polsce | str. 61

- 2.1. Wprowadzenie | str. 61
- 2.2. Tendencje demograficzne w europejskim szkolnictwie wyższym | str. 64
- 2.3. Prognozy demograficzne dla polskiego szkolnictwa wyższego - studenci | str. 68
- 2.4. Prognozy demograficzne dla polskiego szkolnictwa wyższego - kadra akademicka | str. 70
- 2.5. Zmiany demograficzne a przyszłość rynku szkół wyższych | str. 73
- 2.6. Podsumowanie | str. 75

Rozdział 3.

KAROLINA CYRAN, DOMINIKA MAJ-SOLARZ

Realizacja Procesu Bolońskiego w szkolnictwie wyższym | str. 79

- 3.1. Wprowadzenie | str. 79
- 3.2. Etapy wdrażania Procesu Bolońskiego: od Sorbony do Erywania. Zmieniające się priorytety | str. 80
 - 3.2.1. Komunikat praski (2001) | str. 82
 - 3.2.2. Komunikat berliński (2003) | str. 82
 - 3.2.3. Komunikat z Bergen (2005) | str. 83
 - 3.2.4. Komunikat londyński (2007) | str. 83
 - 3.2.5. Komunikat z Leuven/Louvain-la-Neuve (2009) | str. 84
 - 3.2.6. Inauguracja Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (2010) | str. 85
 - 3.2.7. Komunikat bukaresztański (2012) | str. 85
 - 3.2.8. Komunikat erywański (2015) | str. 87
- 3.3. Wyznaczniki Procesu Bolońskiego | str. 90
 - 3.3.1. Zapewnienie odpowiedniej jakości kształcenia | str. 90
 - 3.3.2. Powszechne wdrożenie trzech cykli kształcenia | str. 92
 - 3.3.3. Promocja mobilności | str. 95
 - 3.3.4. Wprowadzenie punktowego rozliczenia osiągnięć studentów | str. 97

- 3.3.5. Kształcenie przez całe życie | str. 98
- 3.3.6. Promowanie europejskiego obszaru badań | str. 99
- 3.4. Polskie uczelnie wobec wyzwań Procesu Bolońskiego | str. 102
- 3.4.1. Zmiany w otoczeniu uczelni wyższych | str. 103
- 3.4.2. Bolońskie reformy i strategiczne wyzwania | str. 104
- 3.5. Środowisko akademickie wobec Procesu Bolońskiego: między akceptacją a krytyką | str. 106
- 3.6. Podsumowanie | str. 111

Rozdział 4.

ANDRZEJ ROZMUS, AGNIESZKA SĘK

Prawno-społeczne warunki powstawania i likwidacji szkół wyższych w Polsce | str. 115

- 4.1. Warunki działania szkół wyższych w Polsce po roku 1989 | str. 115
- 4.2. Cechy transformacji polskiego systemu szkolnictwa wyższego | str. 117
- 4.3. Statystyczny obraz szkolnictwa wyższego w Polsce po roku 1989 | str. 118
- 4.4. Legislacyjne warunki tworzenia szkół wyższych w Polsce | str. 125
- 4.5. Uwagi końcowe | str. 137

Rozdział 5.

KATARZYNA KURZĘPA-DEDO, KAMILA KURCZEWSKA

Ustroje szkół wyższych. Rozważania modelowe | str. 141

- 5.1. Wprowadzenie | str. 141
- 5.2. Rozwiązania instytucjonalne i organizacyjne w krajach Europy | str. 145
- 5.3. Organizacja uczelni | str. 155
- 5.3.1. Uczelnie i jej organy | str. 156
- 5.3.2. Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni i jej organy | str. 161
- 5.3.3. Stanowiska dokumentacji i informacji | str. 162
- 5.3.4. Samorządy i organizacje uczelniane | str. 163
- 5.4. Zadania i kompetencje organów i jednostek uczelni w zakresie organizacji kształcenia studentów | str. 164
- 5.4.1. Kompetencje podstawowej jednostki organizacyjnej i senatu w zakresie organizacji procesu kształcenia | str. 165
- 5.4.2. Kompetencje nauczycieli akademickich w zakresie organizacji procesu kształcenia | str. 168
- 5.4.3. Kompetencje kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej w zakresie organizacji procesu kształcenia | str. 168
- 5.4.4. Kompetencje senatu w zakresie organizacji procesu kształcenia | str. 169
- 5.4.5. Kompetencje rektora w zakresie organizacji procesu kształcenia | str. 171
- 5.4.6. Inne jednostki wspierające proces kształcenia | str. 173
- 5.5. Zadania i kompetencje organów i jednostek uczelni w zakresie wsparcia organizacyjnego dla nauczycieli akademickich | str. 173
- 5.5.1. Kompetencje senatu w stosunku do nauczycieli akademickich | str. 174
- 5.5.2. Kompetencje rektora w stosunku do nauczycieli akademickich | str. 175
- 5.5.3. Kompetencje innych podmiotów uczelnianych w stosunku do nauczycieli akademickich | str. 176
- 5.6. Zadania i kompetencje organów i jednostek w zakresie wsparcia organizacyjnego dla pracowników naukowych | str. 177
- 5.7. Wsparcie organizacyjne zapewniające współdziałanie uczelni z otoczeniem | str. 179

- 5.8. Rodzaje powiązań organizacyjnych | str. 180
- 5.8.1. Gromadzenie i udostępnianie informacji | str. 181
- 5.8.2. Wnioskowanie, opiniowanie, udzielanie wytycznych, zatwierdzanie, uzgadnianie, wyrażanie zgody | str. 181
- 5.8.3. Nadzór, kontrola, ewaluacja | str. 183
- 5.9. Podsumowanie | str. 187

Rozdział 6.

ANDRZEJ KIEBAŁA

Autonomia szkół wyższych | str. 193

- 6.1. Autonomia | str. 194
- 6.2. Pojęcie autonomii szkół wyższych | str. 194
- 6.3. Autonomia polskich szkół wyższych w ujęciu historycznym | str. 198
- 6.4. Autonomia uczelni | str. 202
 - 6.4.1. Prawo do określania swej misji | str. 205
 - 6.4.2. Prawo do określania programów kształcenia oraz dokonywania opisów efektów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego | str. 205
 - 6.4.3. Prawo do wyboru formy studiów, profilu kształcenia i określenia ich regulaminu | str. 208
 - 6.4.4. Prawo do określania szczegółowych zasad i trybu przyjmowania na studia | str. 211
 - 6.4.5. Prawo do określania sposobów oceny wyników nauczania | str. 213
 - 6.4.6. Prawo do tworzenia kierunków studiów | str. 214
 - 6.4.7. Samodzielność uczelni w wyznaczaniu zadań badawczych i dydaktycznych | str. 215
 - 6.4.8. Posiadanie przez uczelnię dostatecznej liczby uprawnień do nadawania stopni naukowych i występowania z wnioskami o nadanie tytułu naukowego | str. 217
 - 6.4.9. Określenie trybu i sposobu kształcenia kadry | str. 217
 - 6.4.10. Prawo do nadawania tytułów honorowych | str. 218
 - 6.4.11. Prawo do bezpośredniego podejmowania współpracy z zagranicznymi instytucjami naukowymi | str. 219
 - 6.4.12. Określanie wzoru dyplomu ukończenia studiów | str. 219
 - 6.4.13. Potwierdzanie efektów uczenia się | str. 220
 - 6.4.14. Prawo do samodzielnego ustalania stanu prawnego, w szczególności statutu | str. 221
 - 6.4.15. Prawo do określania i realizowania własnej strategii rozwojowej | str. 222
 - 6.4.16. Prawo do określania szczegółowych zasad (w granicach upoważnienia ustawowego) pobierania opłat za usługi edukacyjne | str. 223
 - 6.4.17. Prawo do podejmowania działalności gospodarczej w ustalonym przez siebie zakresie | str. 224
 - 6.4.18. Swoboda w dysponowaniu majątkiem, w tym zaciągania zobowiązań | str. 225
 - 6.4.19. Gwarancje integralności majątku uczelni oraz uprawnień w zakresie dysponowania zasobami kapitałowymi | str. 226
 - 6.4.20. Swoboda w określaniu struktury organizacyjnej | str. 227
 - 6.4.21. Swoboda tworzenia związków uczelni i kampusów uczelnianych | str. 228
 - 6.4.22. Możliwość określania zasad polityki kadrowej oraz wprowadzania własnych systemów wynagradzania | str. 229
- 6.5. Podsumowanie | str. 230

Rozdział 7.

ARTUR BĄK, KAROLINA CYRAN, WACŁAW MENDYS

Mienie i finanse szkół wyższych | str. 233

- 7.1. Mienie | str. 233
- 7.2. Finanse | str. 236
 - 7.2.1. Modele finansowania uczelni | str. 236
 - 7.2.2. Finansowanie ze środków publicznych | str. 240
 - 7.2.3. Finansowanie ze środków prywatnych | str. 243
- 7.3. Systemy finansowania szkolnictwa wyższego w wybranych krajach Europy i na świecie | str. 246
- 7.4. Finansowanie szkolnictwa wyższego w Polsce | str. 253
 - 7.4.1. Finanse szkół publicznych | str. 258
 - 7.4.2. Finanse szkół niepublicznych | str. 274
- 7.5. Finanse a funkcjonowanie wyższych uczelni | str. 277
- 7.6. Podsumowanie | str. 281
- 7.7. Wnioski | str. 283

Rozdział 8.

BARBARA CZARNEK, MARIAN LIWO

Pracownicy szkoły wyższej | str. 291

- 8.1. Wstęp | str. 291
- 8.2. Zatrudnienie pracowników szkół wyższych oraz wynikające z tego zatrudnienia prawa i obowiązki | str. 295
 - 8.2.1. Założenia ogólne | str. 295
 - 8.2.2. Nawiazanie stosunku pracy. Dodatkowe zatrudnienie. Rozwiązanie stosunku pracy. Okresowe oceny | str. 295
- 8.3. Czas pracy. Urlopy wypoczynkowe. Urlopy na podratowanie zdrowia | str. 317
 - 8.3.1. Czas pracy | str. 317
 - 8.3.2. Urlopy wypoczynkowe | str. 319
 - 8.3.3. Urlopy naukowe | str. 320
 - 8.3.4. Urlopy na poratowanie zdrowia | str. 320
- 8.4. Wynagrodzenie za pracę. Dodatki do wynagrodzenia i inne świadczenia | str. 321
 - 8.4.1. Wynagrodzenie za pracę | str. 321
 - 8.4.2. Dodatki do wynagrodzenia i inne świadczenia | str. 325
- 8.5. Emerytury i renty nauczycieli akademickich | str. 327
- 8.6. Bezpieczeństwo i higiena pracy w uczelniach | str. 332
- 8.7. Rozpoznawanie sporów ze stosunku pracy | str. 333

Rozdział 9.

BOGUSŁAW ŚLIWERSKI

Szkoła naukowa | str. 339

- 9.1. Czym jest szkoła naukowa? | str. 340
- 9.2. Uwarunkowania rozwoju szkół naukowych | str. 344
 - 9.2.1. Przesłanki administracyjnoprawne | str. 344
 - 9.2.2. Przesłanki społeczno-kulturowe szkół naukowych | str. 353
 - 9.2.3. Uwarunkowania ekonomiczne szkół naukowych | str. 354
 - 9.2.4. Uwarunkowania edukacyjne szkół naukowych | str. 356
- 9.3. Zakończenie | str. 359

Rozdział 10.

ANDRZEJ KIEBAŁA

Kariery nauczycieli akademickich | str. 363

- 10.1. Pojęcie i rodzaje kariery nauczycieli akademickich | str. 364
- 10.2. Kariera naukowa | str. 366
- 10.3. Kariera akademicka | str. 388

Rozdział 11.

KATARZYNA KURZĘPA-DEDO

Odpowiedzialność dyscyplinarna nauczycieli akademickich | str. 401

- 11.1. Uwagi wstępne | str. 401
- 11.2. Aktualne unormowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich | str. 403
- 11.3. Zakres podmiotowy i przedmiotowy odpowiedzialności | str. 404
- 11.4. Przedawnienie i ustanie zatrudnienia | str. 407
- 11.5. Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego do postępowania dyscyplinarnego wobec nauczycieli akademickich | str. 408
 - 11.5.1. Stosowanie instytucji prawa karnego materialnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec nauczycieli akademickich | str. 411
- 11.6. Zbieg odpowiedzialności dyscyplinarnej i karnej | str. 412
- 11.7. Kary dyscyplinarne dla nauczycieli akademickich | str. 415
- 11.8. Organy orzekające w sprawach dyscyplinarnych | str. 417
 - 11.8.1. Komisje dyscyplinarne | str. 417
 - 11.8.2. Rzecznik dyscyplinarny | str. 422
- 11.9. Przebieg postępowania dyscyplinarnego wobec nauczycieli akademickich | str. 426
 - 11.9.1. Postępowanie dyscyplinarne przed rektorem | str. 426
 - 11.9.2. Postępowanie wyjaśniające | str. 427
 - 11.9.3. Postępowanie dyscyplinarne | str. 436
- 11.10. Wykonanie kar | str. 449
- 11.11. Zatarcie skazania | str. 450
- 11.12. Wznowienie postępowania | str. 451
- 11.13. Zawieszenie nauczyciela akademickiego w pełnieniu obowiązków | str. 452
- 11.14. Wnioski końcowe | str. 454

Rozdział 12.

KAMILA KURCZEWSKA

Odpowiedzialność dyscyplinarna studentów | str. 461

- 12.1. Sposób regulacji odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów | str. 463
- 12.2. Zakres podmiotowy odpowiedzialności dyscyplinarnej | str. 469
- 12.3. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności dyscyplinarnej | str. 470
- 12.4. Zbieg odpowiedzialności dyscyplinarnej i karnej | str. 476
- 12.5. Kary dyscyplinarne dla studentów | str. 477
- 12.6. Inne braki w unormowaniu odpowiedzialności dyscyplinarnej | str. 481
- 12.7. Postulowane kierunki zmian | str. 484
- 12.8. Organy orzekające w sprawach dyscyplinarnych | str. 485
 - 12.8.1. Komisje dyscyplinarne | str. 485
 - 12.8.2. Rzecznik dyscyplinarny | str. 486
 - 12.8.3. Sądy koleżeńskie | str. 486
- 12.9. Zasady postępowania dyscyplinarnego wobec studentów | str. 487

- 12.10. Przebieg postępowania dyscyplinarnego wobec studentów | str. 493
- 12.10.1. Postępowanie dyscyplinarne przed rektorem | str. 493
- 12.10.2. Postępowanie dyscyplinarne przed sądem koleżeńskim | str. 495
- 12.10.3. Postępowanie wyjaśniające | str. 496
- 12.10.4. Przebieg postępowania dyscyplinarnego | str. 499
- 12.10.5. Postępowanie dyscyplinarne odwoławcze | str. 503
- 12.10.6. Postępowanie przed sądem administracyjnym | str. 506
- 12.10.7. Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym | str. 507
- 12.11. Wykonanie kar | str. 510
- 12.12. Zatarcie ukarania | str. 511
- 12.13. Przedawnienie | str. 511
- 12.14. Wznowienie postępowania | str. 511
- 12.15. Wnioski | str. 512

Rozdział 13.

SYLWIA BANAŚ, LUKASZ BŁĄD

Organizacja studiów, stypendia oraz funkcjonowanie samorządu i organizacji studenckich | str. 519

- 13.1. Nowa organizacja studiów | str. 520
- 13.2. Studenci dla Procesu Bolońskiego | str. 527
- 13.3. Ocena nauczycieli akademickich | str. 530
- 13.4. Czas trwania studiów | str. 532
- 13.5. Regulacje dotyczące form i toku studiów | str. 538
- 13.6. Zajęcia dydaktyczne - formy tradycyjne i nauczanie na odległość | str. 543
- 13.7. Zajęcia i sprawdziany wiedzy w języku obcym | str. 546
- 13.8. Przenoszenie i uznawalność wyników studenta | str. 547
- 13.9. Stypendia | str. 549
- 13.10. Samorząd studencki i parlament studentów | str. 557
- 13.11. Uwagi końcowe | str. 561

Rozdział 14.

BARBARA CZARNEK, MARIAN LIWO

Studia doktoranckie | str. 563

- 14.1. Warunki i tryb organizowania studiów doktoranckich | str. 563
- 14.2. Nadawanie naukowych stopni uniwersyteckich | str. 566
- 14.3. Współczesne studia doktoranckie | str. 566
- 14.4. Modele kształcenia doktorantów | str. 567
- 14.5. Problematyka stopni i tytułów naukowych w Polsce po II wojnie światowej | str. 570
- 14.6. Czynniki kształtujące popyt na studia doktoranckie | str. 571
- 14.7. Oceny i efekty prowadzenia studiów doktoranckich | str. 576
- 14.8. Obowiązki i prawa doktorantów | str. 581
- 14.9. Studia doktoranckie na tle Europejskiej karty naukowca i ustawy o stopniach i tytułach naukowych | str. 585
- 14.10. Podsumowanie i wnioski | str. 587

Rozdział 15.

AGATA JURKOWSKA-GOMUŁKA

Internacjonalizacja studiów i badań naukowych | str. 593

- 15.1. Wprowadzenie | str. 593
- 15.2. Determinanty i cele procesu internacjonalizacji szkolnictwa wyższego i nauki | str. 595
- 15.3. Budowa Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego | str. 599
- 15.4. Budowa Europejskiej Przestrzeni Badawczej | str. 601
- 15.5. Ramy prawne internacjonalizacji szkolnictwa wyższego w Polsce | str. 603
 - 15.5.1. Regulacje międzynarodowe | str. 603
 - 15.5.2. Regulacje krajowe | str. 604
- 15.6. Umieędzynarodowienie kształcenia w polskich uczelniach | str. 605
 - 15.6.1. Europejski System Transferu Punktów (ECTS) | str. 605
 - 15.6.2. Uznawanie dyplomów uczelni zagranicznych | str. 606
 - 15.6.3. Zasady podejmowania studiów przez cudzoziemców | str. 607
 - 15.6.4. Programy zachęcające cudzoziemców do studiowania w Polsce | str. 611
 - 15.6.5. Mobilność polskich studentów | str. 613
 - 15.6.6. Zatrudnianie cudzoziemców w szkołach wyższych | str. 616
 - 15.6.7. Wielokrotne i wspólne dyplomy | str. 617
 - 15.6.8. Inne działania na rzecz umieędzynarodowienia polskich uczelni w wymiarze dydaktycznym | str. 619
 - 15.6.9. Umieędzynarodowienie kształcenia w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) | str. 620
- 15.7. Umieędzynarodowienie badań naukowych w polskich uczelniach | str. 621
 - 15.7.1. Uznawalność stopni naukowych uzyskanych za granicą | str. 621
 - 15.7.2. Tworzenie centrów badawczych z partnerami zagranicznymi | str. 622
 - 15.7.3. Europejski program Horyzont 2020 | str. 622
 - 15.7.4. Bilateralne i multilateralne programy umieędzynarodowienia badań | str. 624
 - 15.7.5. Krajowe programy umieędzynarodowienia badań | str. 626
- 15.8. Instytucjonalny system wspierania internacjonalizacji uczelni | str. 628
- 15.9. Internacjonalizacja polskiego szkolnictwa wyższego w praktyce - przykład podkarpackiej uczelni niepublicznej | str. 639
- 15.10. Perspektywy umieędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego | str. 633

Rozdział 16.

MARCIN SZEWCZYK, ALEKSANDRA KĘDZIOR

Organizacja i prowadzenie badań naukowych w szkole wyższej | str. 639

- 16.1. Miejsce prowadzenia badań | str. 639
- 16.2. Rodzaje badań naukowych | str. 642
- 16.3. Finansowanie badań naukowych | str. 644
 - 16.3.1. Ograny odpowiedzialne za rozdysponowanie środków | str. 644
 - 16.3.2. Źródła finansowania badań naukowych w Polsce | str. 649
 - 16.3.3. Podział środków przeznaczonych na badania naukowe | str. 652
- 16.3. Słabości i problemy polskiej nauki | str. 656
 - 16.4.1. Niewystarczające nakłady na badania naukowe | str. 657
 - 16.4.2. Niewystarczający poziom współpracy | str. 661
 - 16.4.3. Inne problemy | str. 664

Rozdział 17.

DOMINIK ANTONOWICZ

Problemy związane z kompleksową oceną jednostek naukowych w polskim szkolnictwie

wyższym | str. 671

- 17.1. Uwagi wstępne | str. 671
- 17.2. Zasady Kompleksowej Oceny Jednostek Naukowych | str. 673
- 17.3. Jaką funkcję pełni kompleksowa ocena jednostek naukowych? | str. 676
- 17.4. Przedmiot kompleksowej oceny jednostek naukowych | str. 679
- 17.5. Instytucjonalna różnorodność jednostek naukowych | str. 680
- 17.6. Wewnętrzna złożoność świata nauki | str. 682
- 17.7. Narzędzia bibliometryczne czy ocena ekspercka? | str. 684
- 17.8. Konkluzje | str. 685

Rozdział 18.

PAWEŁ CHMIELNICKI

Postępowanie akredytacyjne w szkolnictwie wyższym | str. 689

- 18.1. Status podmiotu prowadzącego postępowanie akredytacyjne | str. 689
- 18.2. Charakter postępowania akredytacyjnego | str. 692
- 18.3. Przebieg akredytacji | str. 696
- 18.4. Wzruszanie uchwał prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej | str. 706
- 18.5. Brak akredytacji | str. 708
- 18.6. Efekty stosowania procedur akredytacyjnych | str. 710

Notki o autorach | str. 719